

Förslag till stadsplan för trakten kring Järnbrogatan iUppsala.Stadsplanebestämmelser.

§ 1.

Stadsplaneområdets användning.

Mom. 1. Med A betecknat område får bebyggas endast för allmänt eller allmännyttigt ändamål.

Mom. 2. Med B betecknat område får bebyggas endast för bostadsändamål. Byggnadsnämnden må även medgiva inredandet av lokaler för kontors- eller affärsändamål.

Mom. 3. Med BR betecknat område får bebyggas endast för bostads-, kontors- och affärsändamål. Bottenvåning får dock icke annat än med byggnadsnämndens särskilda medgivande inredas till bostäder. Byggnadsnämnden må även medgiva inredandet av samlingslokaler.

Mom. 4. Med R betecknat område får bebyggas endast för kontors-, lager- och hantverksändamål. Byggnadsnämnden må även medgiva inredandet av samlingslokaler.

Mom. 5. Med S betecknat område får bebyggas endast med samlingslokaler. Byggnadsnämnden må även medgiva inredandet av bostäder.

Mom. 6. Med I betecknat område får bebyggas endast för industriellt eller därmed jämförligt ändamål.

Mom. 7. Med RI betecknat område får bebyggas endast för kontors- och affärsändamål samt med byggnader för industri, som ej verkar störande för i närheten belägna bostäder.

Byggnadsnämnden må även medgiva, att inom sådan byggnad inredas lokaler för butiks ~~ändamål~~ *ändamål* samt bostäder för inom respektive anläggningar sysselsatta personer.

Mom. 8. Med T betecknat område utgör järnvägsområde och får bebyggas endast för järnvägsändamål.

Mom. 9. Med Tu betecknad del av järnvägsområde skall hållas tillgänglig för allmän gatutrafik under järnvägens spårplan.

Mom. 10. Med Tp betecknad del av järnvägsområde skall hållas tillgänglig för allmän gatutrafik i järnvägens spårplan.

Mom. 11. Med W betecknat område utgör vattenområde, som icke

får utfyllas eller överbyggas.

Mom.12. Med Wb betecknat område utgör vattenområde, som får överbyggas med gatubroar.

Mom.13. Med Wd betecknat område utgör vattenområde, som får förses med dammanläggningar.

Mom.14. Med z betecknat område skall hållas tillgängligt för allmän gatutrafik till en höjd över gatuplanet av minst tre(3)mete:

Mom.15. Å med k betecknat område får ny byggnad ej uppföras samt befintlig byggnad ej förändras eller nodrivs utan att Riksantikvarien och Byggnadsstyrelsen därtill lämnat tillstånd.

*2
med M
S.P. H
No. 2*

Mom.16. Med små cirklar betecknat område får bebyggas endast med terrassbyggnad. Utrymmet under terrassplanet må användas på sätt byggnadsnämnden prövar lämpligt.

§ 2.

Områden som icke eller endast delvis få bebyggas.

Mom. 1. Med punktprickning betecknat område får icke bebyggas

Mom. 2. Med korsprickning betecknat område får bebyggas endast med uthus eller garage. Dock må sådan byggnad icke uppföras med mindre byggnadsnämnden i varje särskilt fall prövar detta vara förenligt med ett prydligt och ändamålsenligt bebyggande av kvarteret.

§ 3.

Byggnads läge å tomt.

Mom. 1. Huvudbyggnad, som ej uppföres i gräns mot granntomt, får ej läggas närmare sådan gräns, än att avståndet blir lika med hälften av den för byggnaden tillåtna största höjden, dock ej närmare än fyra och en halv (4,5) meter.

*79a }
BS*

Mom. 2. Avståndet mellan skilda byggnader å samma tomt får ej göras mindre än den för byggnad vid gata eller förgård medgivna största höjden. Beträffande uthus och andra mindre gårdsbyggnader må byggnadsnämnden, där sådant utan fara för sundhet och brandsäkerhet prövas kunna ske och icke försvårar ett lämpligt bebyggande av kvarteret i dess helhet, medgiva mindre avstånd såväl inbördes som till huvudbyggnaden, dock ej mindre än fyra och en halv (4,5) meter.

*79a }
BS*

Mom. 3. Framför fönster till bonings- och arbetsrum får byggnad, som överskjuter fönstrets underkant ej finnas på mindre avstånd

*79a }
BS*

792 }
85 }

från fönstret än nio (9) meter, såvida ej rummets behov av dager är väl tillgodosett genom annat fönster.

Mom. 4. Byggnad, som förlägges mot eller indrages från område betecknat med prickning, får mot nämnda område förses med fönster.

§ 4.

Hushöjd.

Mom. 1. Å med II, III, IV eller V betecknat område får byggnad icke uppföras till större höjd än respektive 8,50, 11,50, 14,00 och 17,00 meter.

Mom. 2. Å med + siffra i romb betecknat område får byggnad uppföras till högst den höjd i meter över stadens nollplan, som siffran i romben angiver.

Mom. 3. Uthus eller annan gårdsbyggnad får icke uppföras till större höjd än tre (3) meter. Byggnadsnämnden må dock för särskilt fall medgiva större höjd för garage eller annan gårdsbyggnad, vars användning kräver större våningshöjd. Sammanbygges byggnad av här ifrågavarande slag med huvudbyggnad får den uppföras till en höjd av fyra och en halv (4,5) meter.

*Ändring: § 4 mom. 4
antaget av stadshallen
den 20 mars 1936
9c med förändring
d. 28 mars 1936
J.O.*

§ 5.

Våningsantal.

Mom. 1. Å med II - V betecknat område får byggnad uppföras med respektive högst två - fem våningar.

Mom. 2. Å med v betecknat område får utöver stadgat våningsantal vind inredas.

Mom. 3. Å med v $\frac{1}{2}$ betecknat område får utöver stadgat våningsantal vind inredas till halva vindens yta.

§ 6.

Byggnadsmaterial.

Byggnad inom stadsplanens område får endast uppföras av sten eller därmed ur brandsäkerhetssynpunkt jämförligt material. Byggnadsnämnden må dock medgiva att mindre byggnad, som uppföres till endast en vånings höjd, må uppföras av annat material; dock skall detta utvändigt förses med åtminstone flammskyddande beklädnad.

§ 7.

Takfall.

Där vindsinredning ej är tillåten och där halva vinden får inredas skall åttaket givas högst en sådan lutning, attnocken, då denna lägges mitt på huset, kommer på en höjd över taklisten, som

motevarar 2/5 - delar av husets djup.

§ 8.

Undantag.

Där byggnadsnämnden prövar sådant av arkitektoniska skäl eller eljest nödvändigt må för vissa byggnadspartier mindre avvikelser kunna medgivas beträffande gränser mellan olika bestämmelseområden samt från vad ovan stadgats angående kushöjd, våningsantal och taklutning.

Uppsala i Mars 1935

Gunnar Leche
Stadsarkitekt

Tillhör Kungl. Majts beslut

den 2 december 1938.

(undantag se Kungl. Majts brev)

Stockholm i Kommunikationsdepartementet.

Ex officio:

Nils Lurie

Beskrivning över förelag
till ändrad stadsplan för trakten kring
Järnbrögatan.

1

Uppsala stad.

Sedan undertecknad av byggnadsnämnden den 23 febr. 1934 erhållit i uppdrag att upprätta förelag till ändrad stadsplan avseende sanerande av bebyggelsen kring Järnbrögatan i Uppsala har sådant förelag på grundval av av stadsplanedirektör A. Lilienberg och mig tidigare gjorda utredningar för denna trakt uppgjorts. Förelaget har demonstrerats och ägnats en förberedande granskning av drätselkammaren, byggnadsnämnden och kommunikationsnämnden gemensamt den 26 okt. 1934.

Förelagets omfattning.

Förelaget omfattar ett område som begränsas av S:t Eriks torg, S:t Laregatan, Skolgatan, Österplan, Högandegatan, Storgatan, S:t Persgatan, Gamla torget, Fyrisån, Kvarndalen mellan Akademikvarnen och kvarteret Holmen, S:t Eriks torg och innehåller följande kvarter enligt gällande stadsplan: på den östra sidan ån: Lindormen, Magne, Mede, Bredablick, Tigern, Leoparden, Hjorten, Toven, Balder, Od, Klostret, Sandbacken, Plantan, Naana, Trudhen, Torget, S:t Per, Svan och Gisle; och på den västra sidan ån: Kransen, Karin, Lisa, Rudan, S:t Brita, Anåbben, Studenten och Luten. Området innefattar del av Fyrisån mellan Dombbron i söder och Skolgatsbron i norr samt partier utmed densamma, ävensom järnvägsområde mellan S:t Persgatan i söder och Skolgatan i norr jämte därintill belägna parken Österplan.

Gällande stadsplan.

Området i sin helhet ingår som del av stadsplan, fastställd av Kungl. Maj:t den 17 mars 1880, och finnes ändringar inom detta område fastställda i nyssnämnda stadsplanområdet för saluhalls uppförande invid St Erik's torg fastställd den 12 oktober 1906.

I gränserna till det ifrågavarande stadsplanområdet finnes ändrade stadsplaner fastställda dels för kvarteret Brandstationen, fastställd den 6 oktober 1916 och dels för kvarteret Holmen, fastställd den 22 november 1934. För Luthagen norr om Skolgatan ha stadsfullmäktige den 21 december 1954 antagit ett förslag till ändrad stadsplan, som inlämnats för fastställelse. Ändring av stadsplan för områdena öster om Ån norr om Skol- och Höganäsgatorna är under utarbetande.

Nuvarande bebyggelse.

Området utgör stadens centrala norra del. Det öster om järnvägen belägna kvarteren äro huvudsakligen bebyggda med bostadshus från 1800-talet och innehålla jämväl en kyrkobyggnad, Österplanskapsellet, samt intill Uppsala Mejeri i kvarteret Tor en industrifastighet å tomt nr 4 i kvarteret Trudhen.

Utmed Kungsgatan äro belägna huvudsakligen skolor och samlingslocaler för kyrkliga ändamål. Sålunda upptagas för skoländamål delar av kvarteret Bredeblick (Tekniska skolan), kvarteret Balder, Hanna och Tovan (folkskolor) och finnas samlingslocalbyggnader för kyrkliga och liknande ändamål i kvartererna Balder och Gisle samt i kvarteret Plantan.

De utmed Dragerbrunnsgatan belägna tomterna äro i huvudsak bebyggda med flerstädes rätt så bristfälliga byggnader för hantverks- och bostadsändamål, i regel av trä och delvis med mycket trång och ovärdad gårdautformning. Kvarteret Rode och Magne upptagas till större delen av Linséträdgården, vilken hålles öppen som allmän park och i vilken byggnader av kulturhistoriskt intresse finnas.

Då Svartbäckegatan utgör en av stadens huvudgator äro därutmed belägna byggnader i stor omfattning utnyttjade för handelsändamål med magasin och liknande å gårdarna. Bebyggelsen är särskilt i de norra delarna av äldre datum och huvudsakligen av trä. I kvarteret Sandbacken har Uppsala Bayeriska Bryggeri A-B fastighet, omfattande tomterna nr 8, 10 och 11, med delvis nyligen ändrade lokaler för bryggeriförelse.

Bebyggelsen utmed Östra Åstranden utgöres ur stadsbildens synpunkt av intressant äldre, låg bebyggelse å det mitt emot Akademi kvarnen och kvarteret Holmen samt domkyrkohöjden belägna kvarteret Torget. Vid Gamla torget är stadens badhus, uppfört omkring 1910, beläget å tomt nr 9. I kvarteret Klouret finnes ett högre bostadshus från början av 1900-talet uppfört. Kvarteret Tigern innehåller byggnader för Fjellstedtska skolan, huvudsakligen i tre våningar samt plantering utmed ån. Kvarteret Lindormens åsida är synnerligen vanprydande med tillfälliga skjul och verkstäder. Detta kvarter innehåller mot Skolgatan en omkring 1919 ombyggd fastighet tillhörig staden och nyttjad till lokaler för folkbibliotek och stadens arbetsförmedling.

Den västra Åstranden karaktäriseras av Kvarnholmens intressanta bebyggelse, saluhallens arkadbebyggelse och planteringarne utmed densamma. I kvarteret Karin brytes dock dess öppenhet genom en villabyggnad och några äldre träbyggnader.

Norra fonden för St Erikas torg utgöres av vetenskaps-societetens tvåvåningsbyggnad och dess park med en kulturhistoriskt intressant bibliotekspaviljong samt vid Sysalobanegatan av envånings trähus. Resten av detta kvarter, Dissa, upptages av äldre, bristfälliga trähus och basarångor.

Kvarteret Rudans södra del äges av staden och finnes därå byggnader från förra seklets mitt. Dess övriga delar, som äges av Domkyrkan, äro endast bebyggda med en envånings tryckeribyggnad och några uthus. Å tomt nr 3 finnes K.F.U. H:s byggnad, ett fyrvånings stenhus med inredd vind.

I kvarteret Anubben finnes huvudsakligen bättre stenhusbyggnader om tre- och fyra våningar från 1800-talets senare decennier. Mellantomen mot An upptages av flickskola.

Tomterna nr 2 och 10 i kvarteret St Brita och kvarteren Studenten och Lutan ägas av studentnationer, som därå hava byggnader för sällingsändamål. Övriga fastigheter i kvarteret St Brita äro bebyggda med delvis äldre hus för bostads- och affärsändamål.

Förelagden stadsplan och bebyggelse.

Gatu- och kvarterslinjer.

I huvudsak bibehållas i förslaget alla gällande kvartersgränser och gator inom området. Den enligt 1880 års stadsplan till breddning upptagna Järnbröggatan, ledande upp till universitetsparken, och vilken breddning endast inom dessa delar är genomförd öfver om järnvägen och utmed halva kvarteret Sandbacken, bibehållas sålunda. Som en ersättning för den inskränkning av parkområdet utmed An, som uppstod genom sålhallens uppförande, vidgas denna gatas utvidgning mot universitetsparken, så att denna därigenom öppnas ned mot åstranden. Skonfri korsning med järnvägen upptages för denna gata.

Den gällande, ej genomförda, gatan mellan Järnbron och Skolgatsbron på Östra Åstranden, vilken gata erfordras som avlastning för trafiken i norr-söder, bibehållas jämväl med något minskad bredd och ändrade kvarterslinjer. Den enligt gällande stadsplan fastställda framdragandet av Dragerbrunnsgatan genom Linnéträdgården utslutes. Den enligt gällande stadsplan fastställda förgården å Kungsgatans Östra sida upptages som gatumark för beredande av ökad trafikkapacitet åt denna större genomfartsled. Östra Ågatan mellan kvarteret Tigern och kvarteret Leoparden breddas något åt det senare kvarteret. För Bysalomansgatan har föreslagits en mindre breddning å kvarteren Rudans och Karins västra sida.

Bebyggelse.

De föreslagna bestämmelserna för de ifrågavarande kvarterens bebyggelse avse att med anslutning till befintliga värdefullare byggnader möjliggöra en sanering av den äldre, delvis starkt hoppyttade, byggnadsanhopningen å gårdarna, med fritt belägna nybyggnader för i huvudsak samma ändamål, var- till respektive områden nu nyttjas.

Genom för flera tomtar gemensamma gårdeutrymmen och genom öppnande av kvarteren på vissa ställen mot gatorna ges bättre tillträde för ljus och luft åt dessas inre och innerområdena kunna därigenom bättre utnyttjas samt erhålla gatubyggnadernas gårdsfasader därmed större värde. I vissa fall ha därigenom större byggnadsbjödor kunnat föreslås och de utmed affärs- och hantverksgatorna belägna fastigheterna ha kunnat givas rätt att för dessa ändamål till en vånings höjd överbysa gården eller delar därav.

Utmed Åstränderna har bebyggelsen anslutits till nuvarande bebyggelse, så att de för stadsbildens karaktäristiska partierna kring fallet och Dombren samt upp mot St Erikstorg och domkyrkohöjden bibehålla sin nuvarande öppenhet.

Till alla dessa byggnader ha upptagits de nu härför nyttjade kvarteradelarna samt den staden tillhöriga delen av kvarteret Sudan.

Uppsala 1 mars 1935

Gunnar Leche

Stadsarkitekt.

Rätt avskrivet betygs:

E. Ekström *A. Holmberg*